

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus Dissapte 30 de Desembre de 1899

Núm. 3.453

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, Il·lustració Mallofré, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publicuin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes...
provincias trimestre...
Estranger y Ultramar...
Anuets, a preus convencionals.

Farmacia Serra **12 ANYS** de continuadas curacions y d' una acceptació general, son les millors probas pera demostrar que **TOS** **La que paga més contribució de la provincia.**

es lo millor remey pera combatre per crónica y rebelde que sia tota classe de...

VINYAS AMERICANAS

MARCIAL OMBRÁS

PROPIETARI AGRICULTOR

FIGUERAS (Girona)

150.000 peus de 5 a 10 anys que produheixen anyalment:

DEU MILIONS D' ESTACAS **DOS MILIONS DE BARBATS**

No compreu res sens visitar los meus criaderos

que son los més antics é importants d' Epanya.

PREUS REDUHITS

Secció doctrinal

La menestraleria

En lo magnífic article que en Demolins ha publicat en *La Science Sociale*, y que *La Veu de Catalunya* ha reproduhit, en part, sobre «El moviment autonomista a Catalunya», s' hi llegeixen molt encertadas cosas; y una d' ellas es la referent a un dels nostres defectes que en Demolins ab sa gran clarividencia ha vist ben be, posant, al tocarlo ab gran cuydado, verament lo dit sobre la llaga.

Diu en Demolins, que lo més útil y més pràctic pels catalans, es de ferse carrech, menos de lo que 'ls fa superiors als castellans, que de lo que 'ls fa inferiors als pobles més avansats del Occident. Y recomana molt especialment als catalans «que somelin als seus fills a un règim més viril, que 'ls armi pera la vida millor encara de lo que naturalment hi están armats». Diu que 'l coneixement que té de la vida de las nostras familias li fa creure que 'ns «hi queda encara forsa que fer pera reformar la educació» y que «es per aquest camí principalment que adquirirem a Espanya veritable y duradera influencia».

Aquestos consells sanitosos de sociólech verament pràctic, venen molt be aquí ahont ens ha fet, ens fa, y probablement ens farà encara molt de mal l'esperit exagerat de lo que pera entendrens—y crech que 'l lector discret m' entendrà desseguida—en diré l'esperit de «menestraleria», y que potser, més propiament encara, se'n hauria de dir la falta d'esperit modern.

Deu me guardi de treure al sol la més petita de las tacas del tipo del nostre «menestral», que es lo tipo de la major part del poble catalá, en quant aquest se manté en lo cercle de la vida privada; al seu esperit individualista y al seu afany per l'estalvi ben segur que es deguda la riquesa de Catalunya, suma de totas las sevas riquesas individuals; a la seva desprecupació de las cosas d' ordre ideal y a la privació de necessitats que s' es imposada, ha sigut potser degut lo seu éxit en las lluytas del treball en tauladas en un ambient que no li era pas gens favorable. Més, lo nostre «menestral», lo «menestral» que porta en l' ànima gayrebé tot catalá, de desde 'l potentat enriquit tot lo més en trenta ó quaranta anys, fins lo treballador que li ha seguit los passos y aspira fins a la fi a seguirli, tots, al passar de la vida privada a la vida pública portan ab ells aquell m ateixes qualitats convertidas en defectes. Y aquell

esperit individualista se converteix en una lamentable falta del altruisme indispensable en tot administrador de la cosa pública; y aquell afany d'estalvi se traduheix en una mesquina repugnant que sempre resulta contraproduhent quan se treballa pel comú; y aquella desprecupació de las cosas d'ordre esperitual apareix com una falta imperdonable del tracte social y de la cultura convenientes, en tot home públich; y aquella privació de necessitats resulta en tot polítich, un defecte capitalíssim, lo defecte del home curt de vista, d'horizons limitats y d'aspiracions migradas.

En Demolins ho ha vist ben clar aixó, y per amor al nostre poble voldria que 's corregís; y, en bona fé que fora una gran obra catalanista lo corregirho. Algun catalans coneixém, administradors excelentíssims a casa seva, ahont lo geni del tant per cent y del interés compost ha fet miracles, y que, no obstant, en la administració pública no han sabut pas deixar rastre tan gloriós com altres que d'aquell geni no'n tenian gens ni gota, pero que eran altruistas, y tenian grans aspiracions, y eran homes il·lustrats y de gran empena. Altres n' hi ha que, ab plena conciencia de son defecte, arriban fins a acomodar los principis polítichs a sa impotencia, y apareixen com a intranzigents y partidaris del *tot ó res*, senzillament perque se senten incapacitats, ab la seva falta de cultura y de modos socials, pera sortir ayrosos de tota mena de tractes en l'ordre públich; y la desconfiansa justificada en sí mateixos los induheix a desconfiar tontament de tot y de tothom.

Té molta rahó en Demolins. Hem de comensar pera fernos completament dignes de la civilizació dels pobles més avansats del Occident; hem de sometre als nostres fills a un règimen més robust, hem d' «armarlos pera la vida», inclinantlos als gustos y a las aspiracions dels pobles lliures é ilustrats, establint, per exemple, en cada poble societats de «tiro nacional» y altres «sports» útils y virils, que fassin de cada jove un home ben home y ben apte pera tot lo que convinga; hem de procurar la «reforma de la seva educació», ensenyantlos ben be de modos, afinant son esperit y cultivant sa inteligencia, a fi de vencer la propia desconfiansa y la por de fer papers ridicols que tant de mal ens ha fet y 'ns fa en la brega social de cada dia.

Tant mateix han donat probas darrerament las classes menestralas de Barcelona d'estar ben disposadas pera realisar aquest progrés que las farà dig-

nes del tot de la vida pública moderna. De son seny, de la seva serenitat, del seu civisme, fa quatre dias que tots los diaris y tothom ne feyan grans elogis. Cal donchs confiar en la benefactora transformació de la nostra «menestraleria». Y aixís, afegeint en modos socials, en gustos delicats y en coneixements solits l'esperit migrat de molta part de la nostra gent, es com arribarem al que, pera mi, ha de ser l'ideal de tot bon catalá: a la *catalanización* d'Espanya.

(De *La Veu de Catalunya*).

Una anécdota inédita d'en Prim

Per aquestos dias del fi d'any, sol esser una costúm molt arrelada entre aquellas publicacions de caràcter polítich que s' vantant d'ostentar una significació ó una procedencia democrática, la de publicar determinadas *efemerides*, més ó menos plenas d'elogis tributats al difont estadista, recordant lo miserable assassinat de que fou víctima anys endarrera per aquest mateix temps lo gran capdill de la Revolució de Setembre, lo general Prim.

La mejor part d'aquelles, empero, garrabé tota los recorts que dedican al malaventurat capítol dels *radicals*, venen a enaltirlo no més que com a polítich, com a diplomàtic, com a militar... Ningú's recorda del home, del caràcter.

A omplir aquest buyt aném avuy nosaltres, intentant referir una de las anécdotes rigurosament històricas potser més ignoradas d'entre los referents al invicte guerrer y home d'Estat eximi. Ella pinta son caràcter particular nobilíssim y sencor, sempre incapàs ee cap acció rastresa. Ella retrata lo que podria valer en Prim considerat com a mera personalitat psicológica.

Era moltíssims anys endarrers, quan en Prim, pron jovenet allavoras encara, anava cap a cursar los estudis de sa carrera militar en la corresponent Academia, que suposém seria la famosa de Toledo.

En aquella época (bastant avans de la meytat del sigle que ara s' acaba), las comunicacions eran difícils y entretingudas. A Madrid no s' hi anava encara sino en diligencia. Y la que conduhia, en lo jorn de referencia, a n'en Prim y demés companys de viatge, fou deturada, com solia passar massa sovint en aquells temps de tanta inseguritat personal, per una nombrosa colla de bandolers ben armats, al aóar a emprendre la pujada de la pesada y perillosa cuesta de Fraga.

Deturada la posta, foren intimats los passatjers a baixar de bon grat a la carretera, pera donar lloch al escorcoll dels equipatjes. Uns quants dels fascinerosos, mentrestant, tindrian en respecte eis assitats ab sos trabuchs. En Prim, donat son molt ardit genit, no hi ha que dir si fou un dels més readinsyres en prestatre a obehir la exigencia dels malfactors... Adonarsen un d'aquestos, dirigirse vers lo jove cadet y plantarli una tremenda bofetada que li feu girar la cara vers l'altre cantó, tot feu hu.

En Prim, al rebre l'ultratje d'aquell home grosser, botá de rabia. Anava a respondre a la agressió com se devia y, per lo tant, a pérdres...

—Aturat, home!...—li feu lo senyer G., respectable amic de sa familia que l'acompanyava fins a Madrid y es qui 'ns va referir aqueta historia.—Aturat!... Ne veus que si 't tornas contra aquest desanimat y arma gresca 'ns mataran a tots!...

Societat general de transports maritims a vapor de Marsella

Serveys del mes de Janer de 1900

Línea directa para'l Rio de la Plata

Sortiran de Barcelona directament para Montevideo y Buenos-Aires los magníficos y rápidos vapors francesos

lo dia 11 de Janer lo vapor "Bearn"
lo dia 21 de " " "Italie"

LÍNEA PARA BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo dia 27 de Janer para Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos-Aires lo grandioso y acreditat vapor francés

Les Andes

Consignataris a Barcelona, RIPOL y C., Plassa de Palació.—Barcelona.

ALTAS

BAIXAS

para la contribució

Se'n venen en la Imprempta d'aquest diari.

Sagells de la Unió Catalanista

Tots quants de nostres llegidors desitjin comprar Sagells de la «Unió Catalanista» y ne's vulguin molestar en enviarlos a buscar directament a Barcelona, poden adquirirlos a qualsevol hora del dia en nostra Redacció, hont sempre que 'ls hi convingui n trobaran en venda.

Publicacions regionalistas que's reben en aquesta Redacció.

La «Renaixensa», diari de Catalunya, «La veu de Catalunya», diari de Catalunya, «La Nació Catalana», Quinzinari de Catalunya, «L'Art del Pagès», quinzinari, «L'Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llevant», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L'Olot», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafrancs del Panadés.—«Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Veu del Vallés», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrellenès», setmanari de Catalunya, del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskazale», setmanaris de Bilbeo (Biscaja).—«El Eco del Guadalepez», setmanari de Alcañiz (Aragó).

Servey dels trens de viatjres

De Mora a Reus

SORTIDA		ARRIBADA	
4:19 m.	tren de mercaderias ab cotxes de 3. ^a classe	7:54 m.	línea Vilafra
8:45 m.	tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe.....	12:31 t.	línea Vilafra
8:44 m.	tren mercaderias ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	4:53 t.	
14:02 t.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	8:48 n.	
8:23 t.	tren de mercaderias ab cotxes de 3. ^a classe		

De Reus a Mora

SORTIDA		ARRIBADA	
7:01 m.	tren de mercaderias ab cotxes de 3. ^a classe	9:49 m.	línea Vilafra
1:26 t.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	8:14 t.	línea Vilafra
3:28 t.	tren de mercaderias ab cotxes de 3. ^a classe	6:29 t.	
7:03 n.	tren de id. ab cotxes 2. ^a y 3. ^a classe	10:06 n.	
9:23 n.	tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe.....	10:31 n.	

De Reus a Barcelona

SORTIDA		ARRIBADA	
4:43 m.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe (1)	8:22 m.	línea Vilafra
4:43 m.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	9:44 m.	línea Vilafra
7:09 m.	tren exprés ab cotxes de primera classe.....	9:21 m.	
4:01 t.	tren de mercaderias ab cotxes 2. ^a y 3. ^a classe	7:34 n.	
1:59 t.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	8:08 t.	
8:35 t.	tren mixte ab cotxes de 2. ^a classe (2).....	10:13 n.	

De Barcelona a Reus

SORTIDA		ARRIBADA	
5:25 m.	tren mixte ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe (3)	10:47 m.	línea Vilafra
9:51 m.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	1:04 t.	
11:45 m.	tren mercaderias ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	6:35 t.	
1:55 t.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	5:34 t.	
7:02 t.	tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe.....	9:45 n.	

Reus 1 de Juliol de 1899.

- (1) Trashed a Sant Vicens.
- (2) Idem a Roda y Sant Vicens.
- (3) Idem a Sant Vicens y Roda.

Ferrocarril economic de Reus a Salou

Servey de trens que regirà desde'l 2.ª d'Octubre de 1899.

Sortidas de Reus.—4:10, 9:00 matí, 2:32, 5:43 tarde.

Sortidas de Salou.—4:56, 10:40 matí, tarde 5:10 y 7:25 nit.

Tranvia a vapor.—Sortidas de la estació: 11:20 y 7:50 nit.—Sortidas del Arrenal: 8:45 matí y 2:15 t.

Reus 26 de Septiembre 1899.

OBRA NOVA

Fills ilustres de Reus

DE Francisco Gras y Elias

3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta Imprempta.